

A régi magyar gyülekezeti ének. Universitas Könyvkiadó, Bp. 2004. (Historia Litteraria 17. — Evangélikus Gyűjteményi Kiadványok 2.)

Felbecsülhetetlen értékű összefoglaló munkával gazdagodott az irodalomtudomány, a himnológia, és ezen keresztül egyházaink szellemi élete. Az Universitas Kiadónál megjelent *H. Hubert Gabriella*, az Evangélikus Országos Könyvtár tudományos munkatársa *A régi magyar gyülekezeti ének* című könyve, amely a szerző PhD-disszertációjának nyomtatott (és javított) változata. (E recenzió írója ezúton is köszöni, hogy ezt az értékes anyagot —még kéziratos formájában— saját DLA-dolgozata írásakor felhasználhatta!)

Bár valószínű, hogy e dolgozat beható tanulmányozására többnyire csak a téma iránt elkötelezett szakemberek vállalkoznak majd, mégis szükséges, hogy magáról a tényről a szélesebb egyházzenei közvélemény is tudomást szerezzen. Szükséges, mégpedig azért, hogy megerősítést kapjanak mindazok, akik a mai, felszínességet sugalló világban is úgy gondolják: ismernünk kell, milyen értékeket hagytak ránk elődeink az elmúlt századokból, és fontos, hogy legyenek olyanok, akik *hozzáértéssel és szeretettel* foglalkoznak ezzel az anyaggal.

Hubert Gabriella könyve a XVI–XVII. századi magyar nyelvű protestáns (evangélikus, református és unitárius) éneklésről tanúskodó forrásokat mutatja be. Beszél többek között az énekeskönyv-típusokról, az istentiszteleti énekekről, prédikációs kötetekről; sorra veszi az éneklés szükségességéről szóló bibliai igehelyeket (a legismertebbek: Ef 5,18–20 és Kol 3,16–17), kifejti, milyen énekes műfajok keletkeztek ezek hatására. Áttekinti azt, hol és milyen alkalommal énekeltek gyülekezeti és szertartási énekeket. Ír az éneklés módjáról, feladatáról, hasznáról és hatásáról, valamint a protestáns istentiszteletek zenéjéről.

A kötet központi fejezete a XVI–XVII. századi (1700-ig megjelent) magyar nyelvű gyülekezeti (összesen 54 kiadás) és temetési (18 kiadás) énekeskönyvek történetét tárja elénk, egy énekeskönyv-háló segítségével megmutatva a kapcsolódásokat és összefüggéseket is. A nagy terjedelmű Függelékben pedig két fontos evangélikus énekeskönyv (az 1635-ös lőcsei és az 1692–96-ban megjelent *Zöngédöző mennyei kar*) részletes elemzését, valamint 28 korabeli írás —énekeskönyv-előszavak (többek között Gálszécsi István, Huszár Gál, Bornemisza Péter, Gönci György, Újfalvi Imre, Szenci Molnár Albert, Brewer Lorenz) és énekléssel foglalkozó szövegek— betűhív közlését találjuk.

Hubert Gabriella könyve legyen „kötelező olvasmány” mindazok számára, akik a gyülekezeti énekléssel, énekeskönyv-szerkesztéssel és elemzéssel foglalkoznak!

Ecsedi Zsuzsa

Szent Dávid földre tett koronája és pengetős hangszere előtt térdelve imádkozik a hegyen épített város meg a templom bástyái előterében — egy 1586-ból való lipcsei kötet metszőjének ábrázolása szerint. (Lásd a jelen lapszám 146. lapját!)